

Uchwała Nr XL/324/10
Rady Gminy Zielona Góra
z dnia 25 stycznia 2010 r.

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Zawada na lata 2010-2017

Na podstawie art.18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), w związku z § 10 ust 2 pkt 2 lit. b rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. z 2008 r. Nr 38 poz. 220, z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

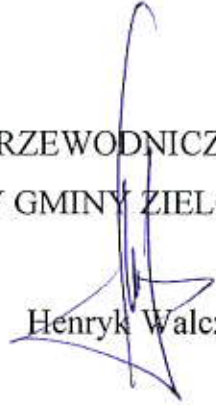
§ 1. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Zawada na lata 2010-2017, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zielona Góra.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega wywieszeniu na tablicy informacyjnej Urzędu Gminy Zielona Góra oraz tablicach ogłoszeń w sołectwach.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY ZIELONA GÓRA

Henryk Walczak

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XL/324/10 Rady Gminy Zielona Góra z dnia 25 stycznia 2010 r.

**PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI
ZAWADA
NA LATA 2010-2017**

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	3
2. Położenie	5
3. Historia	7
4. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza	12
4.1. Powierzchnia	13
4.2. Ludność	14
4.3. Gospodarka	15
4.4. Infrastruktura	15
4.5. Stowarzyszenia	17
4.6. Edukacja	18
4.7. Zabytki	19
5. Analiza zasobów sołectwa Zawada	20
6. Analiza SWOT	23
7. Misja i cele strategiczne	24
8. System wdrażania i monitoringu	25
9. Harmonogram działań	26

1. WSTĘP

Konieczność opracowania Planu Odnowy Miejscowości w sposób formalny wynika z wytycznych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013, a w szczególności wytycznych Osi 3 PROW - Działanie Odnowa i Rozwój Wsi. Oś 3 zakłada między innymi wspieranie działań mających wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi. W ramach działania finansowaniem zostaną objęte projekty z zakresu:

- 1) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów publicznych pełniących funkcje kulturalne, w szczególności świetlic i domów kultury
- 2) budowy, przebudowy lub remontu obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji, służących do użytku publicznego
- 3) zakupu towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych oraz tradycyjnych zawodów
- 4) związane z kształtowaniem centrów wsi jako obszaru przestrzeni publicznej, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów, parkingów, chodników lub oświetlenia ulicznego
- 5) urządzania i porządkowania terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku
- 6) budowy, przebudowy lub remontu małej infrastruktury turystycznej
- 7) zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych na rzecz rekreacji lub poprawy estetyki miejscowości
- 8) rewitalizacji budynków zabytkowych, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci
- 9) zakupu i odnawiania obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne
- 10) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w szczególności pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn
- 11) odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w zabytkowych obiektach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków
- 12) wyburzenia i rozbiórki zdewastowanych budynków i budowli publicznych w celu uporządkowania terenu w miejscowości.

Warunkiem uzyskania wsparcia ze środków unijnych jest stworzenie Planu Odnowy Miejscowości, który jest zgodny ze Strategią Rozwoju Gminy oraz innymi dokumentami strategicznymi o charakterze lokalnym, regionalnym, krajowym. Dlatego też Plan Odnowy Miejscowości Zawada wpisuje się w Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Zielona Góra, Strategię Rozwoju Województwa Lubuskiego, Strategię Rozwoju Kraju, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia oraz Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2007 - 2013.

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z elementów wpływających na rozwój, odnowę wsi oraz poprawę warunków pracy i życia mieszkańców. Opracowanie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy ubieganiu się o środki finansowe w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013 Działanie Odnowa i Rozwój Wsi.

Plan Odnowy Miejscowości Zawada jest dokumentem o charakterze planowania strategicznego i ma na celu stworzenie szczegółowej koncepcji i wizji rozwoju danej miejscowości. Odnowa i rozwój wsi jest wypadkową wielu działań, wśród których pierwsze miejsce zajmuje aktywność, zaangażowanie i solidarna postawa mieszkańców, dlatego też w przygotowaniu dokumentu od samego początku uczestniczyli aktywnie mieszkańcy Zawady wraz z sołtysem.

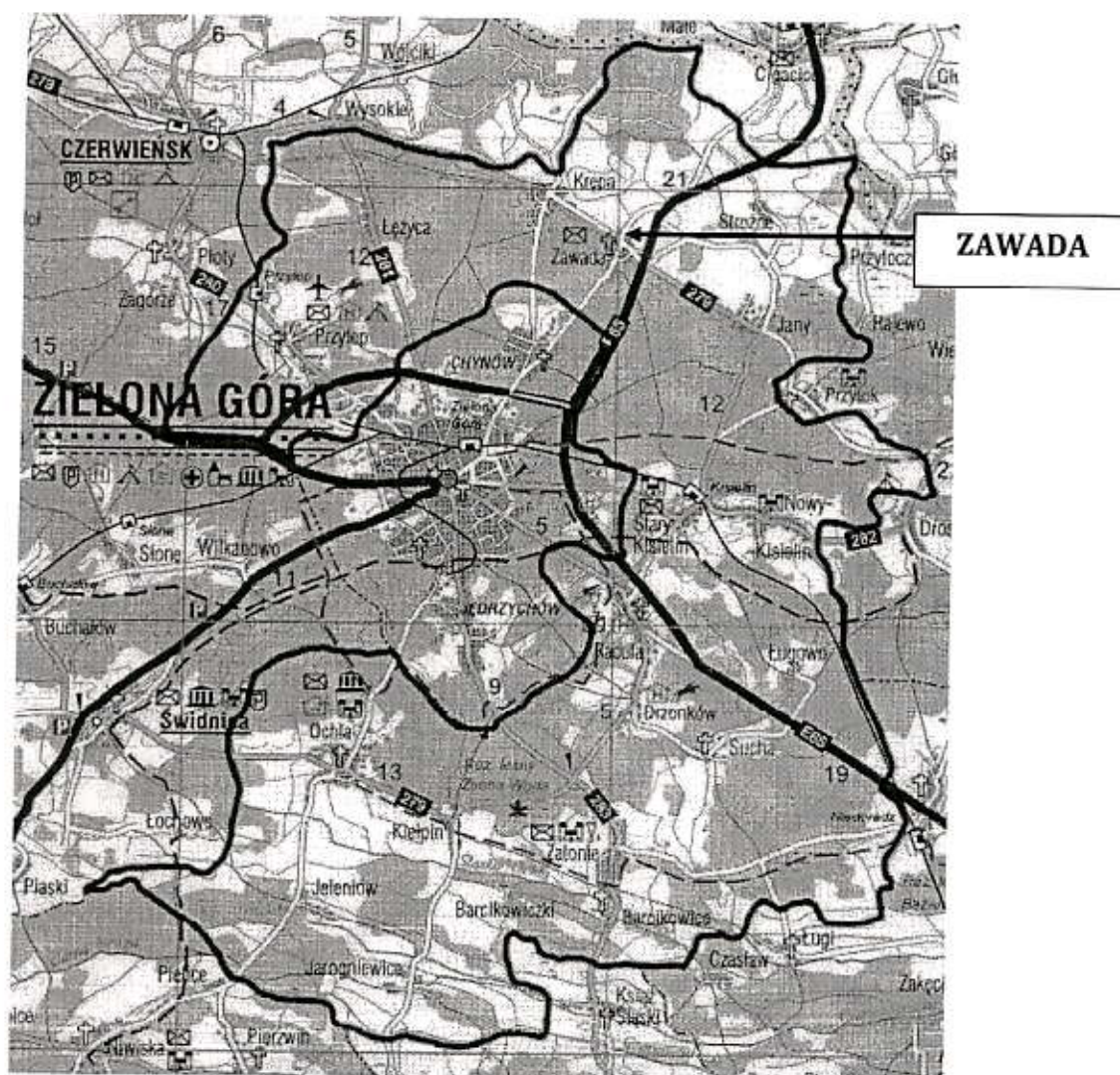
Plan Odnowy Miejscowości zawiera działania długofalowe, określone w horyzoncie czasowym na lata 2010 - 2017. Określa generalny kierunek rozwoju oraz przedstawia metody i narzędzia jego wdrażania. Ponadto umożliwia planowe realizowanie działań ukierunkowanych na tworzenie jak najkorzystniejszych warunków rozwoju wsi i życia jej mieszkańców.

Obszarem realizacji Planu Odnowy Miejscowości Zawada jest obszar tej miejscowości.

2. POŁOŻENIE

Zawada leży w Gminie Zielona Góra położonej w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego, w powiecie zielonogórskim. Gmina Zielona Góra zlokalizowana jest pomiędzy doliną Odry a pradoliną Śląskiej Ochli, na Wysoczyźnie Zielonogórskiej. Zajmuje powierzchnię 220,45 km², z czego ponad połowę (126,3 km²) stanowią powierzchnie leśne. Posiada charakterystyczny kształt odwróconej litery „C” i częścią wewnętrzną obszaru od północy, wschodu i południa przylega bezpośrednio do miasta Zielona Góra.

Zawada położona jest w obrębie Wysoczyzny Czerwieńskiej (Niece Złotowskiej). Teren ten charakteryzuje się dużą różnorodnością form o skomplikowanej genezie. Wydzielić tutaj można formy dodatnie – pagóry kemowe i sandry oraz formy ujemne – dolina Łączy (złotego Potoku) i Myszki Gęśnika.

Mapa nr 1, Wieś Zawada na tle granic administracyjnych Gminy Zielona Góra

Mapa nr 2, Obszar sołectwa Zawada na tle pozostałych miejscowości Gminy

Położenie geograficzne miejscowości, ukształtowanie terenu i jego wysokość powodują, że wieś charakteryzuje się klimatem przejściowym o cechach oceanicznych, czego skutkiem są :

- Małe ilości opadów w roku hydrologicznym,
- Stosunkowo małe roczne amplitudy temperatury powietrza,
- Wczesna wiosna, rezultatem czego jest długie lato (95 dni),
- Łagodna i krótka zima (60 dni), z krótko zalegającą pokrywą śnieżną (50 dni),
- Późne przymrozki (ostatnie przymrozki wiosenne występują na początku maja, natomiast przymrozki jesienne występują już w drugiej dekadzie października),
- Przewaga wiatrów zachodnich.

Okres wegetacyjny rozpoczyna się wcześniej w porównaniu z centralną i wschodnią Polską i trwa 223 dni. Średnia roczna temperatura kształtuje się w przedziale 8,8 – 9,5 ° C . Okolice Zawady należą do najcieplejszych miejsc w naszym kraju. Zimy na tym obszarze należą do łagodniejszych.

Wielkość opadów wynosi 690 mm na obszarze Wysoczyzny Czerwieńskiej do 600 mm na obszarze pradolin a liczba dni z opadami w przedziale 13 – 17 w miesiącach jesiennych i zimowych. Średnia roczna wartość nasłonecznienia wynosi 4,21 godz./dobę i jest mniejsza w porównaniu z centralną i wschodnią Polską.

Na terenie wsi występuje znaczna przewaga wiatrów z kierunku zachodniego, północno i południowo - zachodniego - 52,6 % we wszystkich porach roku. Najmniejszą częstotliwość wykazują wiatry z kierunków północnego i północno - wschodniego.

W obrębie Wysoczyzny Czerwieńskiej panuje klimat charakteryzujący się dobrym przewietrzaniem oraz brakiem warunków do tworzenia się zastoisk chłodnego powietrza (inwersji termicznych).

3. HISTORIA

Nazwa wsi Zawada w przedwojennym brzmieniu „Sawade” ma polską genezę, pochodzi od określenia „Za Wodą”. To wyjaśnienie jest w pełni uzasadnione, gdyż wieś położona jest na skraju odrzańskiej niecki. We wcześniejszych wiekach podczas wiosennych wylewów Odry woda zalewała nieckę aż po północ osady. Teoria jakoby nazwa wsi pochodziła od słowa „Zawada - Przeszkoda”, jest nieuzasadniona, gdyż osada nie stanowiła na ówczesnym trakcie żadnej przeszkody. Gdy władze niemieckie zmieniały w 1937 roku nazwy miejscowości mające polski rodowód, zmieniono nazwę „Sawade” na „Eichwaldau” która brzmiała już z niemiecka.

Zawada nie jest starą osadą choć początkami swoimi sięga XIV wieku. Pierwsza pisana wzmianka o osadzie pochodzi z 1408 roku. W dokumencie wydanym przez księżną głogowsko-kozuchowską Katarzynę stoi potwierdzenie, że miasto Zielona Góra jest właścicielem wsi i dochodów z niej płynących. Zawadę, która była wówczas podzielona, sprzedali miastu Peter Gunzel, proboszcz parafii św. Jadwigi jako właściciel połowy wsi, oraz bracia Heinrich i Jone vo Lanzitz posiadacze drugiej części osady. Wieś sprzedano miastu bez „Las Odrzańskiego”, który pozostawał własnością księżęcą.

Zagadkową postacią w tej transakcji jest Peter Gunzel wymieniany jak proboszcz w św. Jadwidze. Jest rzeczą dziwną jak proboszcz miasta mógł sprzedać mu swoją wieś? Wg Augusta Förstera, w 1408 roku Gunzel nie był już proboszczem i w transakcji występował jako osoba prywatna. W dokumencie kościelnym z września 1408 roku figuruje jako proboszcz zielonogórski niejaki Georg Kreckowitz. Istnieje przypuszczenie, że miasto wręcz zmusiło księdza Gunzela do zrzeczenia się funkcji proboszcza i sprzedaży Zawady. Faktem jest, że ten duchowny, który przed probostwem zielonogórskim niósł posługę bożą w Kozuchowie, został później augustianinem i osobistym spowiednikiem księżnej Katarzyny Głogowskiej.

Miasto w tym czasie usilnie zabiegało o kupienie podzielonogórskich wsi. W 1422 zakupiono część Łężycy, a w 1429 roku „Las Odrzański” o pow. ca. 3.000 ha. który był w tym czasie własnością księcia Henryka IX, syna Katarzyny. W odpowiedzi na ciągłe zabiegi Zielonej Góry o odsprzedaż lasu, książę obiecał, że podaruje go miastu pod warunkiem, że to otoczy się murami obronnymi. Dokument 11 stycznia 1429 roku sygnowany przez księcia Henryka stanowi o tym, że „Las Odrzański Zawady” przechodzi w posiadanie Zielonej Góry. Księżciu pozostało tylko prawo połowu ryb w stawach odrzańskich.

Legenda głosi, że na kupno Zawady w 1408 roku wszystkie zielonogórskie panny złożyły swoje ozdoby i kosztowności. Istniało jeszcze przed II wojną w Zawadzie powiedzenie, że „...Zawada przez klejnoty dziewic została przykuta do Zielonej Góry, i jeżeli nawet nie było to prawdą to było to piękne...”

Po nabyciu osady, miasto wprowadziło na swoim obszarze tzw. „prawo milowe” wg którego w jego obrębie bez zgody magistratu nie mogło być targów, kramów, sklepów oraz nie mogły funkcjonować warsztaty rzemieślnicze. Wieś stała się na 400 lat

tw. wsią kameralną czyli taką, której dochody i opłaty dzierżawne trafiały do kasy miejskiej. W podobnej sytuacji był Chynów, Krępa, Leżyca, Wilkanów i Wysoka.

Zawada miała bardzo korzystne położenie, przy zbiegu traktów do Sulechowa, Kożuchowa i Zielonej Góry. To umiejscowienie przy „przeprawie odrzańskiej” pozwoliło Zawadzie na szybki rozwój. Niestety bliskość Odry stwarzała ciągłe zagrożenie, „powodź. Na przełomie 1495-1496 jesień i zima były łagodne i dżdżyste, nastąpiła wówczas wielka powódź jakiej nie odnotowały przekazy do XX wieku. Woda wystąpiła z niecki odrzańskiej i zalała całą wieś nie ustępując nawet późną wiosną. Wywiązała się w osadzie w związku z tym zaraza zwana „czarną śmiercią”, której ofiarą padło 600 mieszkańców Zielonej Góry. Następną wielką powódź, która ponownie zubożyła wieś miała miejsce w 1501 roku.

Nie można umiejscowić dokładnie w czasie, kiedy wybudowano w Zawadzie kościół katolicki. Gdy wieś przeszła na luteranizm w 1526 roku, to przejęto jednocześnie na swoje potrzeby kościół. Jednakże jak on wyglądał i z czego był wykonany nie wiemy. Prawdopodobnie była to tylko kaplica, która nie mogła pomieścić licznych we wsi wyznawców nowej wiary, w związku z czym zaczęli oni uczęszczać od 1590 roku do kościoła ewangelickiego św. Trójcy w Zielonej Górze. Należałoby w tym miejscu dodać, że w 1526 roku Zawada weszła w skład parafii ewangelickiej w Zielonej Górze. Mieszkańcy wsi zachęteni przez mieszczanństwo i rajców spontanicznie i powszechnie przyjęli w 1526 roku nauki Lutra. Nabożeństwa odprawiano w wymienionej już kaplicy do której jako kaznodzieja przybywał w II pół. XVI wieku diakon Jan Ramicki, Polak, absolwent uniwersytetu w Wittemberdze. Ten polski kaznodzieja otoczył opieką duchową protestantów polskich z podzielonogórskich wsi. W 1590 roku został on pierwszym pastorem kościoła ewangelickiego p.w. św. Trójcy w Zielonej Górze, do którego uczęszczali masowo Polacy.

Wojna trzydziestoletnia 1618-1648 pozostawiła we wsi zgliszcza, biedę i zarazę. Zawada leżąca na szlaku Sulechowsko-Kożuchowskim była świadkiem wielu potyczek oraz kwaterowała u siebie wojska austriackie, niemieckie brandenburskie i szwedzkie. Po wojnie, gdy katolicka Austria umocniła się na Śląsku, postanowiła zahamować postępy wyznania protestanckiego. Do magistratu zielonogórskiego wpłynęło w 1651 roku pismo cesarskie nakazujące zwolnienie kościołów katolikom. 12 marca 1654 roku komisja cesarska zabrała ewangelikom drewniany kościół w Zawadzie i przekazała go nielicznym w osadzie katolikom. Wieś należała wówczas do parafii katolickiej w Zielonej Górze. Mimo, że osadę oprócz Niemców zamieszkiwali Polacy i Łużycanie, była ona najbardziej „protestancka” w całej okolicy. Od 1654 roku przyjeżdżał co jakiś czas do Zawady wikary zielonogórski odprawiać mszę św. Jednakże nie mógł tego czynić gdyż nikt nie przychodził do kościoła. Gdy proboszcz parafii św. Jadwigi stwierdził, że nie nawróci na wiarę katolicką mieszkańców Zawady, wówczas od 1705 rok zaprzestano we wsi praktyk religijnych. Kościół o którym protokół wizytacyjny kurii z 1694 roku mówił, że była to drewniana kaplica wymagająca natychmiastowego remontu, popadał w ruinę. Obok niego rozciągał się stary cmentarz wiejski.

Protestanci z Zawady z powodu bliskości granicy przeprawiali się łodziami na drugą stronę Odry gdzie w „Lesie Cigacickim” na terenie Brandenburgii spotykali się z luteranami Krępy, Przytoku i Kisielina w celu odprawiania nabożeństw w swoim obrządku. Gdy pozwalała na to sytuacja, mieszkańcy tych wsi zbierali się potajemnie w małej kapliczce w Janach, gdzie przybywał pastor i celebrował nabożeństwa luterskie. Warto przypomnieć, że Zawadę nie ominęły głośne w tym czasie „zielonogórskie procesy czarownic”. W latach 1664-1665 spalono na stosie 2 mieszkanki Zawady oskarżone o „obcowanie z diabłem”.

Po tych wydarzeniach zapanował na pocz. XVIII wieku wreszcie spokój. Wieś odbudowała się ze zniszczeń i zaczęła oddawać do kasy miejskiej sporo pieniędzy, przede wszystkim z dzierżaw oraz działalności karczmy, owczarni, majątku i winnic. Po aneksji Śląska przez Prusy w 1741 roku Zawada weszła w skład powiatu zielonogórskiego. Protestanci, którzy już mogli budować swoje zbory i bez obaw wyznawać swoją religię, przyłączyli się do parafii ewangelickiej w Zielonej Górze. Miasto zapewne nie zgodziło się, aby w Zawadzie powstała parafia, gdyż wiązałoby się to z wydatkami na budowę tam zboru. Zielona Góra budowała wówczas dużą świątynię i na nią były potrzebne wszystkie fundusze z miasta i okolicy. Katolicy, których było nie więcej niż 10, także należeli do swojej parafii w Zielonej Górze.

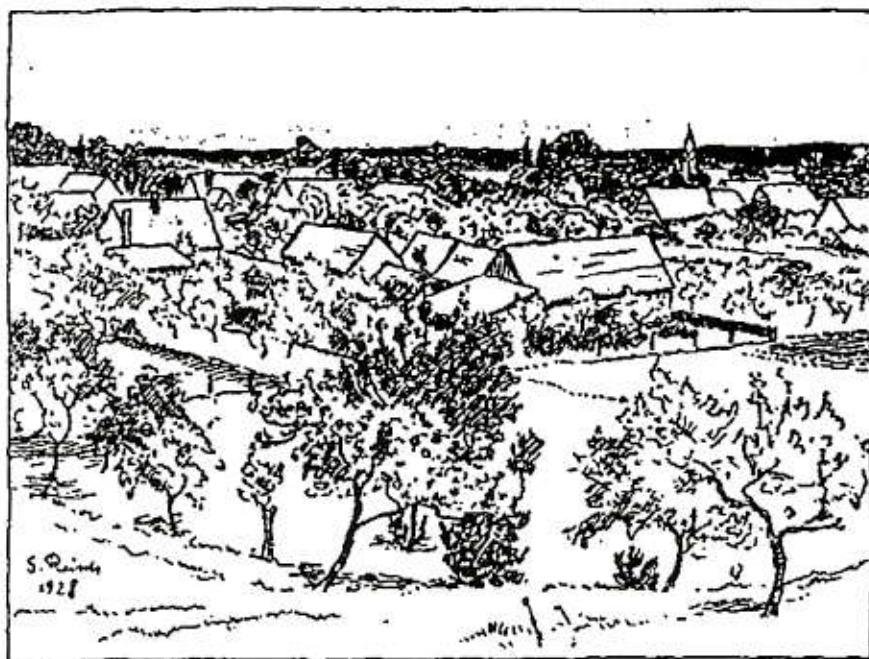
W czasie tzw. wojny siedmioletniej 1756-1763 rozgrywanej między Rosją i Austrią z jednej a Prusami z drugiej strony, Zawada stała się świadkiem ważnego jej epizodu. W dniach 24-26 lipca 1759 roku przez Zawadę przechodziły po sforsowaniu Odry wycofujące się w walce oddziały pruskie gen. Wedella. Prusacy, którzy przegrali bitwę w rejonie Sulechowa (Pałek, Kije) z Rosjanami uciekali za Odrę. Mieszkańcy wsi byli świadkami wielkiej klęski Prus, które zostawiły za Odrą 5 tyś. zabitych. W czasie tej wojny osada była jeszcze nawiedzana przez Austriaków i Rosjan. Po podpisaniu przez wojujące strony pokoju wieś znowu rozpoczęła proces odbudowy.

Zawada w tym czasie była średniej wielkości osadą. W 1765 roku było w niej 57 zagród chłopskich. Majątek wiejski wyceniony w tym czasie na 4.500 talarów należał do najmniejszych w powiecie. Dopiero na przeł. XVIII-XIX wieku działania magistratu miejskiego chcącego zwiększyć dochody wsi kameralnych sprawiły, że w Zawadzie zaczęły następować istotne zmiany. Rosła liczba gospodarstw niezależnych. Wieś w 1800 roku przekroczyła liczbę 480 mieszkańców i coraz bardziej uniezależniała się od miasta. Korzystne dla Zawady przeobrażenia przerwały nowe wojny. W latach 1806-1813 Zielona Góra i okoliczne wsie były okupowane przez francuski garnizon. Zawada najbardziej ucierpiała w 1813 roku, kiedy to kwaterowało w niej kolejno kilka pułków napoleońskich, pruskich i rosyjskich.

Po wojnach napoleońskich dalej kontynuowano działania magistratu w sprawach gospodarczych. W roku 1835 ukończono budowę nowych budynków inwentarskich w majątku. W następnej kolejności rozpoczęto brukowanie drogi do Zielonej Góry, którą ukończono w 1840 roku. W latach 1853-1857 wieś była świadkiem budowy drogi prowincjonalnej Sulechów - Żary, która przebiegała przez Zawadę. W poł. XIX wieku utworzono też nowy cmentarz. W szkole ewangelickiej w 1867 roku uczyło się 180 uczniów i była ona jedną z większych w okolicach Zielonej Góry.

Magistrat i rada miejska szukając dalej sposobu na wyciągnięcie z majątku w Zawadzie jak największych korzyści postanowili jego ziemie rozparcelować. Proces sprzedaży gruntów trwał w latach 1857-1872. W związku z tym, że miejski majątek ziemski w Zawadzie nie miał nigdy reprezentacyjnej siedziby jak np. w Krepie, postanowiono także rozparcelować jego budynki gospodarcze. Majątek ten przestał funkcjonować do 1914 roku. Sprzedawana w II poł. XIX wieku ziemia przyciągnęła do wsi osadników. Miało to związek z liczbą ludności, która wzrosła w 1900 roku do 928 mieszkańców. Na 60 wsi w powiecie, Zawada pod względem liczby ludności plasowała się na 8 miejscu. Na przeł. XIX-XX wieku osada nie miała praktycznie z Zieloną Górą żadnych związków. Miasto było tylko dla Zawady siedzibą Okręgu Urzędowego, parafii i żandarmerii. Tuż przed I wojną światową oddano do użytku nowy budynek poczty. Mimo, że ewangelicy miejscy należeli do parafii zielonogórskiej, to zdecydowali się na budowę własnej; nowego, solidnego kościoła z wieżą. Zbór oddano do użytku w 1900 roku.

Po I wojnie światowej Zawada dalej rozwijała się gospodarczo choć proces rozbudowy przestrzennej został w niej zatrzymany. Liczba ludności zaczęła zmniejszać się na skutek częściowej migracji mieszkańców do miasta i wynosiła w 1925 roku 857 mieszkańców. Do ważniejszych wydarzeń dotyczących wsi należałoby zaliczyć jej elektryfikację, którą przeprowadzono w 1921 roku. W Zawadzie zaczęto instalować wówczas także pierwsze aparaty telefoniczne. Wieś znana była w okresie międzywojennym z faktu, że w czasie wyborów do Reichstagu w 1933 roku, w których to partia Hitlera NSDAP odniosła w powiecie przynajmniej zwycięstwo. Zawada była jedyną wsią gdzie głosy faszystów i socjaldemokratów SPD były zrównoważone. Oczywiście nie przeszkodziło to w utworzeniu w osadzie „Grupy Wiejskiej NSDAP”, która kierowała jej życiem do 1945 roku.

Widok Zawady od strony Chynowa. Wg rysunku Gerharda Reischa z okresu międzywojennego.

Zawada w okresie międzywojennym była osadą posiadającą duże skupiska rzemieślników i handlowców, którzy prowadzili w niej swoją działalność. We wsi działały 4 kuźnie, 3 rzeźnie, 2 piekarnie, 2 stolarnie, 2 sklepy, 2 gospody oraz wiele innych placówek handlowo-usługowych. Gdy zbliżał się front rosyjski w styczniu 1945 roku Zawada stała się obserwatorem wielkiej wędrówki ludności, która uciekała za Odrę uważając ją za bastion nie do przebycia dla Rosjan. Świadkiem tego exodusu Niemców i zarazem uczestnikiem był obecny mieszkaniec Zawady Stefan Babuszkiewicz w latach 1940-1945 robotnik przymusowy z poznańskiego zatrudniony w pobliskim Przytoku.

Wojska sowieckie zdobyły 14 lutego 1945 roku Zawadę. Szybko zasiedlana przez osadników wieś, z racji swojej wielkości i zamożności stała się w 1945 rok siedzibą gminy, w skład której weszły sołectwa: Chynów, Jany, Krępa i Przytok. Po zmianie ustawy o radach narodowych w 1954 roku zaczęto tworzyć Gromadzkie Rady Narodowe. Zawada została siedzibą GRN do której należał wsie: Chynów, Jany, Krępa i Stożne.

Ostatnia zmiana administracyjna dotycząca wsi miała miejsce w 1972 roku. Zlikwidowano wówczas Gromadzkie Rady Narodowe przywracając ponownie gminy. W

wyniku tej zmiany licząca w 1972 roku 1198 mieszkańców wieś znalazła się w gminie Zielona Góra, w której pozostaje do dnia dzisiejszego. Uzupełniając informację o wsi należy dodać na koniec, że katolicy zaadoptowali w 1945 roku na swoje potrzeby ponemiecki zbór ewangelicki. Obecnie kościół katolicki w Zawadzie p.w. Wniebowzięcia NMP jest parafialny.

4. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

Podczas prac na Planem Odnowy Miejscowości Zawada odbyły się spotkania z mieszkańcami. Celem konsultacji społecznych było określenie potrzeb mieszkańców oraz diagnoza stanu obecnego i przyszłego. Poniższa tabela przedstawia jak mieszkańcy widzą swoją wieś i jak chcieliby aby w przyszłości wyglądała.

PYTANIA	ANALIZA	PROGNOZA
	Co jest?	Jak ma być?
Co ją wyróżnia?	Zwarta zabudowa, brak dużych zakładów przemysłowych	Wieś atrakcyjna dla mieszkańców, przyszłych mieszkańców, inwestorów
Jakie funkcje pełni?	Mieszkalna	Nowoczesna infrastruktura techniczna zaspokajająca potrzeby mieszkańców
Kim są mieszkańcy?	Pracownicy sektora publicznego i prywatnego	Mieszkańcy zaradni, aktywnie uczestniczący w życiu kulturalnym, społecznym wsi
Co daje utrzymanie?	Głównie praca w mieście	Praca w mieście i na terenie wsi
Jaki ma wygląd?	Zwarta zabudowa	Zadbane, estetyczne obejścia, wyremontowane obiekty użyteczności publicznej
Jaka jest infrastruktura komunikacyjna?	Dobre połączenie komunikacyjne z miastem Zielona Góra	Rozwój i poprawa infrastruktury drogowej
Jakie obyczaje i tradycje pielęgnują i rozwijają?	Obchodzone głównie święta kościelne i rocznice ważnych wydarzeń	Organizacja imprez, festynów kulturalnych, sportowych, pielęgnowanie tradycji

4.1. POWIERZCHNIA

Powierzchnia wsi Zawada wynosi 1381,13 ha, co stanowi 11% powierzchni Gminy Zielona Góra.

Powierzchnia urolnych wynosi 709,56 ha. Na użytki rolne składają się:

- Grunty orne - 539,46 ha
- Sady - 8,54 ha
- Łąki trwałe - 67,29 ha
- Pastwiska trwałe - 53,12 ha
- Użytki rolne zabudowane 30,69 ha
- Grunty pod stawami - 0 ha
- Rowy - 10,43

Powierzchnia gruntów leśnych przedstawia się następująco:

- Lasy - 496,31 ha
- Grunty zadrzewione i zakrzewione - 11,90 ha

Na powierzchnię gruntów zabudowanych zurbanizowanych składają się:

- Tereny mieszkaniowe - 4,36 ha
- Tereny przemysłowe - 36,89 ha
- Inne tereny zabudowane - 8,48 ha
- Zurbanizowane tereny niezabudowane - 8,04 ha
- Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe - 5,64
- Użytki kopalne - 0 ha
- Tereny komunikacyjne (drogi, kolejowe i inne tereny komunikacyjne) -75,13

Powierzchnia pozostałych gruntów wygląda następująco:

- Użytki ekologiczne - 3,50 ha
- Nieużytki - 12,55 ha
- Tereny różne - 2,89
- Grunty pod wodami - 5,81

4.2.LUDNOŚĆ

Zawadę zamieszkuje 1848 osób, w tym 855 kobiet i 933 mężczyzn. Strukturę wiekową przedstawia poniższa tabela. Ludność miejscowości ma stałą tendencję wzrostową w odróżnieniu do pozostałych obszarów województwa lubuskiego.

Liczba ludności wsi Zawada						
Lata						
2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1579	1629	1620	1647	1675	1683	1848

Na dodatnie saldo migracji ludności Zawady i na jego tendencję wzrostową mają wpływ następujące czynniki:

- dobre połączenia komunikacyjne z miastem oraz rozbudowana sieć dróg,
- niższe koszty bytowania i ceny zakupu nieruchomości
- wyczerpanie się przestrzeni urbanistycznej w granicach miasta,
- wzrost zamożności wyrażający się pewnym rodzajem mody na zamieszkiwanie poza miastem,
- atrakcyjność przyrodnicza terenów, czystość środowiska i dobra baza rekreacyjna.

Struktura wiekowa ludności wsi Zawada			
WIEK	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	RAZEM
Do 18 roku	182	187	369
19-60	531	554	1085
Powyżej 60	142	252	394
OGÓŁEM	855	993	1848

Najstarsi mieszkańcy Zawady to ludność napływowa z różnych stron Polski. Nie zdążyła się tutaj wykształcić ani specyficzna gwara, ani charakterystyczne tradycje.

4.3. GOSPODARKA

Na terenie sołectwa nie ma zlokalizowanych dużych zakładów produkcyjnych. Dominują rodzinne mikroprzedsiębiorstwa oraz małe przedsiębiorstwa. Na koniec 2009 roku w Zawadzie liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej wynosiła 118 i była wyższa niż w roku poprzednim. Obserwuje się tendencję rosnącą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych.

4.4. INFRASTRUKTURA

Przez teren sołectwa Zawada przebiega droga krajowa S-3. Stan techniczny nawierzchni jest dobry. Ponadto przez teren sołectwa przebiega droga wojewódzka nr 279 oraz drogi znaczenia powiatowego:

- Droga powiatowa 1187F
- Droga powiatowa DP 1176 F

Pozostałymi drogami w miejscowości zarządza Gmina Zielona Góra.

Chodniki, położone na terenie miejscowości są w dobrym stanie technicznym (nowe) oraz w złym stanie (stare). Ich długość nie zaspokaja w pełni potrzeb mieszkańców.

- Istotnymi problemami w zakresie drogownictwa są:
- wysoki stopień degradacji technicznej infrastruktury komunikacyjnej;
 - rosnący ruch drogowy;
 - zmniejszające się bezpieczeństwo w ruchu drogowym;
 - zagrożenia dla ruchu pieszych;
 - ograniczenia środków finansowych niezbędnych do realizacji inwestycji komunikacyjnych.

Wieś jest w pełni zwodociągowana, brakuje natomiast kanalizacji. Mieszkańcy są zmuszeni korzystać ze zbiorników bezodpływowych. Wiele z nich jest w złym stanie technicznym i zagraża bezpieczeństwu ekologicznemu. Na terenie miejscowości firmy zapewniają odbiór odpadów ściekowych pojazdami asenizacyjnymi.

Miejscowość posiada połączenia komunikacji autobusowej w kierunku Zielonej Góry. Na terenie wsi znajdują się 3 przystanki autobusowe. Częstotliwość kursów jest wystarczająca, jednak istnieją problemy z połączeniami w godzinach wieczornych oraz w dni świąteczne.

Na terenie miejscowości Zawada nie ma składowiska odpadów. Miejscowość jest objęta siecią gazową. Tradycyjna sieć telekomunikacyjna na terenie miejscowości jest obsługiwana przez TP S.A. Gospodarstwa domowe mają możliwość stałego podłączenia do sieci Internet poprzez łącza TP S.A (Neostrada).

W miejscowości funkcjonuje świetlica wiejska. Służy ona jako miejsce zebrań mieszkańców sołectwa, miejsce organizacji przedsięwzięć sportowo-kulturalnych i okolicznościowych. W dni powszednie w świetlicy odbywają się zajęcia dla dzieci i młodzieży.

Obsługę mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami na terenie miejscowości prowadzą firmy, posiadające zezwolenie odbiór i transport odpadów na terenie gminy. Zapewniają one odbiór odpadów stałych, w tym także odpadów zbieranych selektywnie, odpadów wielkogabarytowych i zużytego sprzętu elektronicznego.

W Zawadzie znajduje się boisko do gry w piłkę siatkową, nożną (wybudowane w ramach Programu „Moje Boisko - Orlik 2012) oraz boisko o nawierzchni trawiastej, które wymaga modernizacji.

Ponadto w miejscowości swoją siedzibę ma Komunalny Zakład Gospodarczy Gminy Zielona Góra.

W Zawadzie funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna. W 2009 r. ukończono przebudowę budynku remizy. Jednostka działa w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Ochotnicza Straż Pożarna w Zawadzie zrzesza w swoich szeregach 86 członków: 38 członków czynnych (w tym 7 kobiet), członków wspierających - 1, honorowych - 2, oraz 45 członków MDP (w tym: 8 dziewcząt, 17 chłopców oraz 2 drużyny „Płomyków” - 20 osób). Jednostka posiada 43 przeszkolonych strażaków do udziału w działaniach: ratowniczo - gaśniczych w czasie pożarów, ratownictwa technicznego i drogowego, ratownictwa medycznego, ratownictwa wysokościowego (w tym: 26 szeregowców, 5 dowódców OSP, 6 operatorów sprzętu, 5 ratowników medycznych, 1 ratownika wysokościowego. Wyposażona jest w 2 samochody gaśnicze (Star, Tatra) oraz zestaw ratownictwa technicznego, 4 aparaty oddechowe, 2 pompy szlamowe, 2 pilarki do drzewa, 1 piłę do betonu i stali, 1 zestaw ratownictwa medycznego, 1 motopompę pływającą, 1 agregat prądotwórczy.

4.5 STOWARZYSZENIA

Mieszkańcy Zawady czynnie biorą udział w różnego rodzaju inicjatywach. Wykazują przy tym ogromne zaangażowanie w sprawy społeczności lokalnej, włączają się we wszelkie działania mające na celu poprawę jakości życia na wsi, czynnie uczestniczą w spotkaniach, zebraniach wiejskich, zgłaszają swoje propozycje zmian zmierzających do poprawy obecnego stanu. Aktualnie na terenie Zawady prężnie działa 5 organizacji pozarządowych.

Organizacje działające na terenie Zawady	
Nazwa	Zakres działalności
Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Krępy i Zawady	<p>Podjęmowanie i upowszechnianie wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców</p> <p>Rozwijanie i propagowanie inicjatyw oraz pobudzanie aktywności lokalnej</p> <p>Popularyzacja i rozwój kultury fizycznej, turystyki i sportu</p>
Ludowy Klub Sportowy „Ikar”	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych
Parafialny Zespół Caritas przy Parafii p. w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	Pomoc społeczna
Ochotnicza Straż Pożarna w Zawadzie	Ochrona życia i mienia mieszkańców
Koło Gospodyń Wiejskich	Rozwój aktywności lokalnej, promocja tradycji

4.6 EDUKACJA

W miejscowości Zawada funkcjonuje Publiczna Szkoła Podstawowa. Do placówki uczęszcza (wg stanu na 30.09.2009) 186 osób. PSP jest nowoczesną szkołą, wychodzącą naprzeciw oczekiwaniom dzieci i rodziców. Rozwija zainteresowania uczniów, kształci ich zdolności. Na terenie szkoły znajduje się sala gimnastyczna oraz kompleks boisk sportowych o sztucznej nawierzchni wybudowanych w ramach Programu Moje Boisko-Orlik 2012. Ponadto w miejscowości funkcjonuje Oddział Przedszkolny.

Publiczna Szkoła Podstawowa w Zawadzie							
6-latki klasa "0"	klasa I	klasa II	klasa III	klasa IV	klasa V	klasa VI	Łącznie
26	18	29	25	32	23	33	186

W miejscowości Zawada swoją siedzibę ma Gminna Biblioteka Publiczna. Biblioteka udostępnia swoje zbiory na zewnątrz i na miejscu. Bogaty księgozbiór pozwala zadowolić najbardziej wymagające potrzeby czytelnicze. Biblioteka gromadzi literaturę ze wszelkich dziedzin nie wyłączając przy tym literatury popularno-naukowej. W chwili obecnej zbiory biblioteki liczą 49 974 woluminów książek, a w prenumeracie stałej 11 tytułów czasopism. Zbiór współczesny uzupełniany jest corocznie o 2500 woluminów książek.

Biblioteka prowadzi szeroką działalność na rzecz środowiska lokalnego. Może poszczycić się bogatym kalendarzem imprez kulturalno-oświatowych dla czytelników w każdym wieku. Biblioteka istnieje od 1949 r, Aktualnie ma 5 filii (Krępa, Łężyca, Przylep, Racula, Stary Kisielin) oraz 3 Punkty Biblioteczne (Jeleniów, Jany, Kiełpin). Biblioteka jest samorządową instytucją kultury.

4.7. ZABYTKI

Na terenie sołectwa Zawada znajdują się następujące zabytki:

- Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP, został zbudowany w 1900 r. na miejscu starej kaplicy katolickiej wymienianej w XVI wieku. Obiekt założony na planie prostokąta, wykonany jest z czerwonej cegły, salowy, nawiązuje architekturą do stylu neogotyckiego. Wybudowany został jako zbór ewangelicki. Do świątyni przylega wieża.
- Zagroda wiejska nr 51, murowana z cegły i kamienia w I pół. XIX wieku.
- Dom nr 103, murowano-drewniany z poł. XIX wieku.

5. ANALIZA ZASOBÓW SOŁECTWA ZAWADA

RODZAJ ZASOBU	BRAK	JEST O ZNACZENIU MAŁYM	JEST O ZNACZENIU DUŻYM
Środowisko przyrodnicze			
Walory krajobrazu		X	
Walory przyrodnicze		X	
Wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)		X	
Gleby		X	
Kopaliny	X		
Środowisko kulturowe			
Walory architektury wiejskiej i osobliwości kulturowe		X	
Walory zagospodarowania przestrzennego		X	
Zabytki		X	
Zespoły artystyczne			X
Dziedzictwo religijne i historyczne			
Miejsca, osoby i przedmioty kultu			X
Święta, odpusty, pielgrzymki		X	
Tradycje, obrzędy, gwara	X		
Legendy, podania i fakty historyczne	X		
Specyficzne nazwy	X		

Obiekty i tereny			
Działki pod zabudowę mieszkaniową			X
Działki pod domy letniskowe	X		
Działki pod zakłady usługowe i przemysł		X	
Tradycyjne obiekty gospodarcze wsi (spichlerze, kuźnie, młyny)	X		
Place i miejsca publicznych spotkań		X	
Miejsca spotkań i rekreacji		X	
Gospodarka, rolnictwo			
Specyficzne hodowle, uprawy polowe	X		
Możliwe do wykorzystania opady poprodukcyjne	X		
Sąsiedzi i przyjezdni			
Korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo (duże miasta, arteria komunikacyjne, atrakcje turystyczne)			X
Ruch tranzytowy			X
Przyjezdni stali i sezonowi	X		
Instytucje			
Placówki opieki medycznej i społecznej			X
Szkoły			X
Dom kultury (świątlica wiejska)			X
Ludzie, organizacje społeczne			
OSP			X

Plan Odnowy Miejscowości Zawada

KGW			X
Inne Stowarzyszenia			X

6. ANALIZA SWOT

ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość miasta Zielona Góra. • Aktywność organizacji pozarządowych. • Wysoka aktywność grupy odnowy wsi. • Dobry stan środowiska naturalnego. • Dobra współpraca i integracja działań mieszkańców i lokalnych animatorów z Gminą Zielona Góra. • Stały wzrost zainteresowania wsią jako miejscem zamieszkania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zły stan infrastruktury drogowej. • Słaby dostęp do kultury. • Ograniczona różnorodność oferty spędzania wolnego czasu. • Migracja młodych ludzi. • Ograniczony rozwój działalności pozarolniczej – turystycznej. • Brak środków wystarczających na realizację priorytetowych inwestycji
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój życia kulturalnego i społecznego ludności wiejskiej. • Wzrost spójności i integracji społecznej mieszkańców wsi oraz aktywności organizacji pozarządowych • Możliwość pozyskiwania funduszy na realizację projektów miękkich i twardych. • Poprawa dostępu do kultury. • Aktywność i pomoc samorządu gminnego. • Rozwój budownictwa jednorodzinnego 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dofinansowania ze środków Unii Europejskiej. • Spadek aktywności grupy inicjatywnej. • Powolny zanik życia społeczno-kulturalnego i atomizacja społeczności wiejskiej. • Odpływ ludności ze wsi. • Zanieczyszczenie środowiska • Wzrost bezrobocia

Podczas prac nad Planem Odnowy Miejscowości Zawada przeprowadzono spotkania z mieszkańcami, podczas których zostały określone potrzeby oraz zadania inwestycyjne na terenie wsi. Stworzona została lista zadań priorytetowych:

- Rozbudowa świetlicy wiejskiej – centrum kulturalnego wsi Zawada
- Budowa placu zabaw
- Budowa ścieżek rowerowych
- Budowa boiska sportowego
- Zagospodarowanie terenu przy Kościele Parafialnym p.w. Wniebowzięcia NMP

7. MISJA I CELE STRATEGICZNE

MISJA

Wieś gwarantująca poprawę jakości życia mieszkańców, atrakcyjna dla inwestorów

CELE STRATEGICZNE

Realizacja określonej misji przyjętej w Planie Odnowy Miejscowości Zawada wymaga dokładnego sprecyzowania celów strategicznych oraz działań (zadań inwestycyjnych), które przyczynią się do ich realizacji.

Cel strategiczny I: Wzrost atrakcyjności miejscowości poprzez właściwe zagospodarowanie przestrzeni publicznej.

Cel ma służyć zaspokojeniu potrzeb społecznych, kulturalnych oraz rekreacyjnych mieszkańców wsi. Możliwe to będzie dzięki realizacji następujących zadań:

- Rozbudowa świetlicy wiejskiej – centrum kulturalnego wsi Zawada
- Budowa placu zabaw
- Zagospodarowanie terenu przy Kościele Parafialnym p.w. Wniebowzięcia NMP

Cel strategiczny II: Wspieranie rozwoju sportu i turystyki

Cel zostanie osiągnięty poprzez promocję walorów turystycznych i rekreacyjnych obszaru oraz poprawę stanu infrastruktury. Możliwe to będzie dzięki realizacji następujących zadań:

- Budowa boiska sportowego
- Budowa ścieżek rowerowych

8. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITORINGU

Elementem decydującym o początku wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Zawada jest wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Gminy Zielona Góra, Prace nad Planem od samego początku będą poddane pełnej kontroli mieszkańców Zawady. Będzie to dla nich źródło informacji na temat zaplanowanych zadań i inwestycji, a także o postępach prowadzonych prac. Podczas przeglądu i aktualizacjach Planu Odnowy Miejscowości, mieszkańcy będą brać czynny udział w zgłaszaniu propozycji inwestycyjnych.

Plan Odnowy Miejscowości będzie podlegać stałemu monitorowaniu. Proces ten będzie miał na celu analizowanie stanu zaawansowania założonych działań oraz zgodności ich z postawionymi założeniami. Plan będzie modyfikowany poprzez korekty i uaktualnianie jego zapisów. Stan realizacji zaplanowanych zadań i ich weryfikacja, będzie procesem ciągłym, trwającym od momentu rozpoczęcia planowania inwestycji, poprzez realizację, aż do jej zakończenia. Monitorowanie odbywać się będzie w formie bezpośredniej, polegającej na dokonywaniu wizji lokalnych i sprawdzaniu rzeczywistego stanu realizacji działań oraz pośredniej - sprawozdawczej, polegającej na analizowaniu materiałów, wskaźników, statystyk.

Zapisy zawarte w Planie Odnowy Miejscowości Zawada są zgodne z zapisami zawartymi w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Zielona Góra, Strategii Rozwoju Powiatu Zielonogórskiego, Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego, Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich, Strategii Rozwoju Kraju, Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia oraz Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2007 - 2013. Cele wskazane w powyższych dokumentach mają przyczyniać się do poprawy jakości życia mieszkańców wsi, wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, zachowania i wzmocnienia różnorodności przyrodniczej, krajobrazowej i kulturowej, rozwoju turystyki oraz zwiększenia dostępności do infrastruktury turystycznej.

Powyższe cele będą realizowane poprzez poprawę konkurencyjności rolnictwa i obszarów wiejskich, ochronę środowiska, poprawę jakości życia oraz aktywizację społeczną.

Zadania priorytetowe określone w niniejszym dokumencie, przyczynią się do polepszenia jakości życia na obszarach wiejskich poprzez rozwinięcie sektora podstawowych usług na rzecz ludności, a także znalezienie alternatywy dla obecnie dominującej roli obszarów wiejskich, jaką jest produkcja żywności.

Na poprawę jakości życia ma ogromny wpływ rozwój ekonomiczny i społeczny gospodarstw rolnych, ich restrukturyzacja i modernizacja, a także dobre warunki życia mieszkańców wsi pod względem jakości infrastruktury społecznej i technicznej. Innym bardzo ważnym aspektem rozwoju obszarów wiejskich w Polsce, jest ich rola w zachowaniu i odtwarzaniu walorów krajobrazowych oraz zasobów przyrody, tj. zachowanie dobrego stanu ekologicznego wód i gleb, bogactwa siedlisk i różnorodności biologicznej, a także dziedzictwa kulturowego wsi. Dzięki realizacji w Zawadzie zamierzonych działań powyższe cele zostaną osiągnięte.

9. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Nazwa zadania	Szacunkowy koszt realizacji zadania (w PLN)	Okres realizacji								
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Rozbudowa świetlicy wiejskiej – centrum kulturalnego wsi Zawada	600.000									
Budowa placu zabaw	60.000									
Budowa i oznaczenie ścieżek rowerowych	200.000									
Zagospodarowanie terenu przy Kościele Parafialnym p.w. Wniebowzięcia NMP	50.000									
Budowa boiska sportowego	1.500.000									